

EUSKAL ASTEKO ITZALDIEN AURRETIK, Munetxek esandakoak.

2012 garren Zemendiko 26an.

SARRITAN IBILTEN NAZ
BILBOKO KALETAN,
GORPUTZEKO SASOIA
OBETU GUREAN.

EUSKERAZAEAK BE,
BANAN TA TALDETAN,
EKIN TA EKIÑEZ DABIZ
EUSKERA LANETAN,
ERAKUTSIZ FRUTUAK
EUSKERAZKO ASTEAN.

2012 garren Zemendiko 27an.

GAURKO IZLARI DOGU
PAULO AIZKIDEA,
EUSKELZALE SUTSU TA
IDAZLE TREBEA.

ZER EN TA EUSKERAZAINTZAN
DOGU LANGILLEA,
BURUZ ARGIA ETA
BIOTZEZ NOBLEA:
AURREAN ZAI DAUKOZU
ENTZULE TALDEA.

2012garren Zemendiko 28an.

OTZARA BETE LORA,
EDER TA POLITAK,
OTZARA BETE FRUITU
USAIN ONEKOAK.

EUSKAL ERRIAN DIRA
BENETAN JAI OAK,
ETA PLAZA BARRIAN
DOTORE DAGOZANAK:
ORREN ANTZA DAUKIE
LARREAREN BERBAK.

2012garren Zemendiko 29an.

EUSKERAZALEAREN
LAGUN ZARIENAK,
ARTU BENE BENETAN
ZORION BETEAK.

EUSKAL ERRIKO KROSSAN
DOZUEZ IZENAK,
SEGI TA SEGI AURRERA
BASTARTUZ BILDURRAK,
SARIA LORTU DAIAN
BETI, GURE EUSKERAK.

SAGARDO BOTILLA.

2012ko zemendia.

EUSKERAZALEAK EUSKAL ASTEAN

Klaudio Barroetaren itzaldia (laburpena)



1.– Sagardo botilla baten egiturea ezagututeko,
“katillutxu baten “ipuintxua .

2.– Eredu ezbarðiñak eta aldaketak.
“Botillen salmenta ostalaritzaren

3.– Txotxarekin lotu genduan,
Eta ori sektorearentzat barrikuntza andia izan zan, ta diru iturri gar-
rantzitsua sortu eban” sagardogilleak diñoanez.

4.– Sagardo edaleak ugaritu.
“Gizartea aldatu egin da eta orregaz batera jendearen exijentziak
be bai. Beraz egokitu ta gaurkotu egin bear da”. Esate batera-
ko Txotx denboraldian, larunbat eguardiz parranda luzatzeko
etortzea, kontuan euki bear da.

5.– Krisia ta erremedioak.
Krisiari beldurra baño errespetoa deutso sagardogilleak.
Eta baikor agertzen dira geienak erremedioak billatzen
aleginduz.

6.– Sagar onaren billa.
Sagardo-Maia eratu zanetik (2.005) iru ikerketa bi-
deratu dabez:

1º Merkatu ikerketa. 2º Sagastien ikerketa 3º upa-
tegietako ikerketa.

Orren emaitzeagaz arlo guztian ezarriko diran
erabagiak artzea da asmoa.

**7.– Istorian zear leen
aipamenak Euskal Errian.**

Leen zita idatziak. Luis Mitxelenaren “Tex-
tos arcaicos vascos” liburuan irakur daiteke-
nez, sagar ta sagardoari buruzko leen idazkiak,
XI mendekoak dira.

8.– Sagar izenetik eratorritako toponimoak.

Dokumentaturik dagoen leen toponimoa “sagarro” itza da, 1291an Benafarroan agertutako dokumentu batean .

9.– Sagardoa ta Foruak.

Sagar ondoaren babeserako ezagututen diran lenengo arau idatziak, Lapurdikoak dira. Ricardo Leoi-biotzak 1189 urtean idatzi ebazan.

Arau onein arabera, edozein animaliak debeketuta eukan sagastian sartzea eta sagarrak lapurtzen arrapatuten eben gaizkillea zigortutea agintzen eben. Amaika adibide aurki daikeguz onen inguruan.

10.– Sagardoaren inguruko atrautegia.

Asiera batean sagardoa etxeko konsumorako soillik erabilten zan.

Denboreagaz sagarra ta sagardoa ordainketarako erabilten asi ziran. Baña benetako merkaturatzea portuak eta bide barriak eraiki ebezenean agertu zan.

Legeen arabera kanpoko sagardoa ezin zan errira sartu bertakoa amaitu arte. Alan be, erriko kanpoaldean saltzeko baimena eben.

Bitxikeri antzera aipatu daigun Gipuzkoako Foruan XXXIX tituluan, 2. Kapituluian, sutei buruzkoan, irakur daikena: “ Sutea izan eta ur faltan egonaz, ardaoa ta sagardoa sua amatetako erabiltzea onartzen da, bai ta etxeak botatzea be, kalte-ordaña bearrezkoa balitz be”.

11.– Eguneroko edaria.

Euskalerrian sagardoak euki dauen presentzia eta garrantzia ez da izan gaur ezagutuen dogun modukoa. Gure aurreko euskaldunentzat sagardoa eguneroko edabea izan zan, otordu guztietan janariari laguntzeko erabilten eben edabea.

Zenbait kasutan ordainketa egiteko edo ta festa egiteko be erabiltzen eben.

12.– Noiztik sagardoa Euskal Errian.

Sagardoa Euskal Errira zelan etorri zan ez dago bape garbi.





13.- Auzolana, baserrierien oñarri.

Eun edo berreun urte atzera egiñez, baserriz jositako bizimodu, testigu inguru batean kokatuko geunke sagardoa. Garai artan sagardoa baserrietan egiten zan. Baserriak eta lurak emoten eben lanez gain, sagardoa egitea zan beste zereginetako bat. Etxerako egiten eben sagardoa.

Auzoan beti izaten zan dolarea ta matxakadun baserriren bat. Bertan jotzen eben sagarra inguruko baserri guztietakoak.

Urtean bein egiten eben sagardoa. Auzo guztiak parte artzen eben. Lenengo sagarra jotzen eben, pisiorekin edo matxakan. Ondoren, dolarean ipintzen zituzten sagar puskek. Estutualdi ugari emon bear izaten jakozan zuku guztia atarartzeko.

Lenengo estualditik ataratako muztioa sagardoa egiteko erabiltzen eben, eta beraz, etxeko upelik oberenean gordetzen eben.

Ganeko estualdia egin aurretik ura botatzen zan dolarera eta ortik ateratzen zan muztioa pitarra egiteko erabiltzen zan.

Pitarra zan egunero edateko erabiltzen eben edaria. Sagardoa egun berezietarako gordetzen eben.

Seme alaba askoren familiak izaten ziran. Danak maian ezarri ta txandaka joan bear izaten eben seme-alabak sagardoa ekartzera, aitik ala aginduta.

14.- Sagardo barria dastatseko festa.

Sagardoa jotzeko eta estutzeko lan au amaitutakoan, sagardo barria egin ebela adierazteko festa egiten eben.

Erriko plazan edota baserriko atarian biltzen ziran auzokideak. Janaria ekarten eben eta muztio barria edaten eben.

Nafarroako Arizkun errian, esate baterako, sagarra estututen erabillitako oletako bat artu eta bertan pisiogaz jotzen eben, txandaka, sagar jotzea errepresentau gurean lez.

Onegaz batera “Kirikoketa” izeneko kantua kantatzen eben: “Kirikoketa, kirikoketa / kirikoketa, koketa, koketa. / Sagarra jo dala, / sagarra jo dala, sagarra jo dala, / jo dala, jo dala”.

Txalapartaren oñarria emen egon daitekela uste da. 1920 urterarte mantendu dabe oitura au Arizkunen. Iru urtetik onantza oitura au berrezkuratu dabe, “Jo ala Jo” izeneko kultur elkarteari esker.

Barrikotea.

Auzokideak biltzen ei ziran alkarrekin otordua egiteko. 100 litroko barrika koxkor bat artzen eben barrikoterako eta a ustu arte edaten eben. “Ardi zarrren bat akatu ta lagun artean afaltzen zan, bakalloa tomateagaz pipermin dexente botata, eta sardin zarrak. Orixe izaten zan menua. Ez egoan besterik”, diño Gregorio Berrotaran ondarrabiarrak garai bateko kontuetan murgilduta.

**EUSKERAZALEKO
LAGUN ZARIENAK,
ARTU BENE BENETAN,
ZORION BETAKEA.**

**EUSKAL ERRIKO KROSSAN
DOZUEZ IZENAK,
SEGI TA SEGI AURRERA,
BASTARTUZ BILDURRAK,
SARIA LORTU DAIAN
BETI GURE EUSKERAK.**